

Nr 74.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående nedsättning av räntan för egnahemslån till statens järnvägars personal vid Notviken och Ulriksdal; given Stockholms slott den 26 januari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 januari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo anför:

Med bifall till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen (utgifter för kapitalökning, bil. 1, punkt 39) framlagda förslag i ämnet medgav 1920 års riksdag (skrivelse nr 391 A, punkt 43), *dels* att tomter finge av statens järnvägar med tomträtt upplåtas från det statens järnvägar tillhöriga, för egnahemsbyggnader avsedda område vid Notviken, *dels ock* att av statens järnvägars förlagsmedel finge, i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över civilärenden för den 7 januari 1920 angivna grunder, till vid statens järnvägar fast anställd person, åt vilken dylik tomt upplåtes, utlämnas lån till ett sammanlagt belopp av 200,000 kronor ävensom att med nämnda

förlagsmedel finge bestridas ersättning för byggnad eller annan å tomt verkställd anläggning, då sådan skulle av statens järnvägar från tomtinnehavare lösas.

Vidare medgav 1923 års riksdag (skrivelse nr 140) i enlighet med Kungl. Maj:ts i proposition, nr 194, därom gjorda framställning, *dels* att tomter finge av statens järnvägar med tomträtt upplåtas från de av nämnda järnvägar till egnahemsbyggnader avsedda områden vid Ulriksdal, *dels* att det belopp av 200,000 kronor av statens järnvägars förlagsmedel, som jämlikt 1920 års riksdags beslut finge användas för utlämnande av lån till egnahemsbyggande vid Notviken, finge disponeras jämväl för utlämnande av lån till vid statens järnvägar fast anställd person, åt vilken tomt vid Ulriksdal sålunda upplåtes, ävensom att med nämnda förlagsmedel finge bestridas ersättning för byggnad eller annan å dylik tomt vid Ulriksdal verkställd anläggning, då sådan skulle av statens järnvägar från tomtinnehavare lösas, *dels ock* att ifrågavarande lån för egnahemsbyggande vid Notviken och Ulriksdal finge utlämnas i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 16 mars 1923 angivna grunder.

Slutligen har 1925 års riksdag (skrivelse nr 98 i anledning av proposition nr 71) medgivit, att för utlämnande i huvudsaklig överensstämmelse med de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden den 27 februari 1925 angivna grunder av lån till egnahemsbyggnader å tomter inom de av statens järnvägar till sådant bebyggande avsedda områden vid Notviken och Ulriksdal finge användas — utöver tidigare medgivna belopp av 200,000 kronor av statens järnvägars förlagsmedel — ytterligare ett belopp av högst 1,000,000 kronor av nämnda järnvägars rörelsekapital ävensom att därmed jämväl finge bestridas ersättning för byggnad eller annan å dylik tomt verkställd anläggning, då sådan skulle av statens järnvägar från tomtinnehavare lösas.

Med avseende å de år 1923 av statsmakterna godkända grunderna för utlämnande av ifrågavarande lån må framhållas att, såsom framgår av förenämnda statsrådsprotokoll den 16 mars 1923 — dessförinnan hade inga lån utlämnats — departementschefen, vilkens i propositionen framförda förslag godtogs av riksdagen, i huvudsak anslöt sig till vad järnvägsstyrelsen därtutinnan förordat, dock att departementschefen i fråga om räntebestämmelserna anförde följande:

Vad räntan för byggnadslånen beträffar, har järnvägsstyrelsen föreslagit, att denna beträffande såväl Notviken som Ulriksdal skulle beräknas efter den procent, som komme att för tiden från och med den 1 januari 1923 fastställas för lån från statens bostadslånefond. Ifrågavarande egnahemsbyggande vid Notviken och Ulriksdal synes dock närmast vara att jämställa med den egnahemsbyggnadsverksamhet, som främjas med lån från statens egnahems-lånefond. Enligt det förslag till ändrade bestämmelser för statens verksamhet för egnahemsbildningen, som Kungl. Maj:t beslutit förelägga 1923 års riksdag, skulle ränta å lån från egnahems-lånefonden till och med femte kalenderåret efter utgången av det år, varunder lånet utbeholdits, utgå efter 4 procent samt från och med det sjätte kalenderåret, då amorteringsskyldighet inträder, med $4\frac{3}{4}$ procent. Det synes mig lämpligt, att motsvarande

räntebestämmelser givas tillämpning i avseende å nu förevarande egnahemslån.

I anslutning till de av statsmakterna godkända grunderna för utlämnande av ifrågavarande egnahemslån har järnvägsstyrelsen fastställt följande bestämmelser i ämnet:

Egnahemslån utlämnas endast till vid statens järnvägar fast anställd person för uppförande av bostadsbyggnad å tomt, som av statens järnvägar upplåtits med tomträtt.

Lånen beviljas med belopp, som högst uppgår till 9 tiondelar av den av järnvägsstyrelsen fastställda byggnadskostnaden eller, där fråga är om redan uppförda byggnader, 9 tiondelar av värdet härav med iakttagande dock, att i intetdera fallet värde över 20,000 kronor får tagas i beräkning vid bestämmandet av lånets storlek.

I byggnadskostnaden, respektive värdet av uppförda byggnaderna, må inräknas kostnaden för ledningar inom tomten samt nödigt stängsel (i Notviken jämväl planering av tomten).

Lånen förräntas och amorteras på följande sätt: Till och med femte kalenderåret närmast efter det, under vilket lånet eller första delen därav utbetommits, erlägges ränta efter en räntefot av 4 %, varefter från och med sjätte kalenderåret räntefoten utgör 4.75 %. Från och med tredje kalenderåret närmast efter det, under vilket lånet eller första delen därav utbetommits, erlägges årligen under femton år förutom ränta enligt gällande räntefot en amortering av 7 % å halva lånet. Under vart och ett av de därpå följande tio åren erlägges såsom annuitet (amortering och ränta) samma belopp som det, vartill annuiteten uppgick för det sista av de nyssnämnda femton åren. Under det därpå följande året slutbetalas lånet.

Till säkerhet för lån skall till statens järnvägar lämnas inteckning i vederbörande tomträtt, gällande med bästa förmånsrätt.

Innan beviljat lån må av låntagaren uppbäras, skall lånekontrakt upprättas i två exemplar.

Från järnvägsstyrelsen har jag inhämtat följande uppgifter rörande utestående egnahemslån inom ifrågavarande egnahemsområden vid Ulriksdal och Notviken:

År, under vilket lånen eller första delen därav utbetommits	Antal lån	Lånens totala belopp kronor		Av lånen återstår oamorterat kronor	Ränta erlägges under år 1934 efter
<i>Ulriksdal.</i>					
1925.....	34	484,351	95	383,789	82
1926.....	7	99,900	—	82,417	50
1927.....	6	84,600	—	73,530	—
1928.....	2	27,200	—	24,344	—
1929.....	5	65,600	—	60,171	—
1930.....	2	24,300	—	23,449	50
1931.....	2	27,300	—	27,300	—
1932.....	4	44,300	—	44,300	—
1933.....	3	39,000	—	39,000	—
Summa	65	896,551	95	758,301	82
<i>Notviken.</i>					
1928.....	10	151,625	—	142,584	23
1930.....	2	33,840	—	33,247	80
1931.....	1	12,500	—	12,500	—
Summa	13	197,965	—	188,332	03

I skrivelse den 3 oktober 1933 har *järnvägsstyrelsen* meddelat, att sedan 1933 års riksdag medgivit nedsättning för år 1933 av räntan å viss del av bostadslån från egnahemslånefonden till 3.8 procent, låntagarna å egnahemsområdet vid Ulriksdal gjort framställning om räntesänkning, motsvarande den som medgivits för berörda lån från egnahemslånefonden. I de fall, anför styrelsen, då räntan utginge med 4 procent, syntes någon sänkning icke böra ifrågakomma. Däremot ansåge sig styrelsen kunna tillstyrka, att de låntagare, vilka erlade ränta efter den högre räntesatsen eller $4\frac{3}{4}$ procent — dessa uppginge vid Ulriksdal till ett 50-tal, medan vid Notviken, där verksamheten börjat först år 1928, samtliga lån ännu förräntades med 4 procent — finge komma i åtnjutande av samma räntesänkning, som medgivits för lån med motsvarande räntesats ur egnahemslånefonden och som innebure, att räntan å halva det ursprungliga lånebeloppet för år 1933 nedsattes till 3.8 procent.

Järnvägsstyrelsen har därför hemställt om medgivande till en dylik räntesänkning.

Departements-
chefen.

Den av järnvägsstyrelsen omnämnda räntesänkningen för år 1933 å den efter amorteringsskyldighetens inträde stående delen av bostadslån från egnahemslånefonden ingick, såsom närmare framgår av Kungl. Maj:ts proposition nr 140 till 1933 års riksdag, som ett led bland åtgärder för underlättande av egnahemslåntagarnas ekonomiska svårigheter. Sålunda framhöll chefen för jordbruksdepartementet vid föredragningen av ärendet, att även bostadslåntagarnas möjligheter till förvärvsarbete minskat och att deras betalningsförmåga till följd härav nedgått samt att en tillfällig lättnad i lånevillkoren för nämnda låntagare, i anslutning till den som tidigare medgivits innehavare av jordbrukslån, syntes motiverad; såsom ytterligare skäl härför kunde framhållas, att stödlån ej mera skulle utgå till bostadslåntagare.

De skäl, som sålunda lågo till grund för berörda tillfälliga räntesänkning, syntes vid tiden för avlåtandet av förenämnda proposition icke kunna anses äga giltighet för de hos statens järnvägar anställda egnahemslåntagarna vid Ulriksdal; vid Notviken hade ännu ej någon låntagare innehaft lån så länge, att den högre räntefoten kommit i tillämpning. Ej heller nu anser jag mig kunna tillstyrka en dylik, av järnvägsstyrelsen i dess förenämnda skrivelse föreslagen räntesänkning för år 1933.

Däremot synes det mig skäligt, att fortsatt samband mellan de allmänna räntebestämmelserna för lånen från egnahemslånefonden och dem för ifrågasvarande egnahemslån upprätthålles. I proposition den 12 januari 1934, nr 42, har Kungl. Maj:t på framställning av chefen för jordbruksdepartementet framlagt förslag till riksdagen om vissa ändrade bestämmelser för lån från egnahemslånefonden, innebärande bland annat, att räntan å bostadslån efter amorteringstidens inträde nedsattes till 4.5 procent, medan räntefoten dessförinnan för samma lån skall, liksom hittills, vara 4 procent. Detta förslag har sitt motiv huvudsakligen i den på senare tid inträdda sänkningen av räntan å statens upplånade medel.

Med hänsyn till vad sålunda föreslagits finner jag mig kunna förorda, att räntefoten för statens järnvägars egnahemslån till personal vid Notviken och Ulriksdal bestämmas att från och med sjätte kalenderåret närmast efter det, under vilket lånet eller första delen därav utbekommits, vara 4½ procent, innebärande en räntesänkning med en fjärdedels procent. Denna räntefot torde böra tillämpas räknat från och med den 1 januari 1934. Under tiden till och med femte kalenderåret torde räntefoten böra fortfarande vara 4 procent.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att, med tillämpning från och med år 1934, räntefoten för egnahemslån, som av statens järnvägar utlämnats eller utlämnas till hos nämnda järnvägar fast anställd person för uppförande av bostadsbyggnad å tomt, som av samma järnvägar upplåtits med tomträtt vid Notviken eller Ulriksdal, må från och med sjätte kalenderåret närmast efter det, under vilket lånet eller första delen därav utbekommits, utgöra fyra och en halv procent.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.
